

KIRGIZİSTAN TÜRKİYE MANAS ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSLAM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**DİN VE GENÇLİK: ÜNİVERSİTE
ÖĞRENCİLERİNİN DİNE BAKIŞI (BİŞKEK
ÖRNEĞİ)**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Ay-Peri ERKİNBEKOVA

Danışman

Prof. Dr. Osman EYÜPOĞLU

BİŞKEK 2019

ÖZ

Yazar	: Ay-Peri ERKİNBEKOVA
Üniversite	: Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi
Anabilim Dalı	: İslam Bilimleri
Tezin niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: XX+116
Mezuniyet Tarihi	: 21 /06 /2019
Tez danışman(lar)ı	: Prof. Dr. Osman EYÜPOĞLU

“DİN VE GENÇLİK: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DİNE BAKIŞI (BİŞKEK ÖRNEĞİ)”

Yapılan araştırmalar, bağımsızlık sonrası Kırgızistan’da giderek yükselen bir dindarlaşma sürecinden söz etmektedir. Bu anlamda özellikle gençlerin daha çok dikkat çektiği ifade edilmektedir.

Her toplumun geleceğinin kurulmasında üniversitede okuyan öğrencilerin önemi büyüktür. Bundan dolayı her toplum, öğrencilerin sağlıklı bir şekilde yetiştirilmesi için dönemin ihtiyaçlarına uygun bir eğitim vermeye çalışmaktadır. Bu nedenle dini açıdan da gençlerin en sağlıklı din eğitimini almaları kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. Gençlere sunulacak en doğru din eğitimi için öncelikle bir durum tespitinin yapılması; yani gençlerin din hakkında ne bilip-bilmediklerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla bu çalışmada Kırgızistan’da üniversite öğrencilerinin dine karşı nasıl bir tavır takındıkları ve hangi faktörlerin ne oranda dini inanç, ibadet ve tutumlarını etkilediği hususları sosyolojik bakış açısıyla analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda Bişkek şehrinde bulunan KTMÜ ile Arabayev üniversitesinin öğrencileri örneklem olarak alınıp, toplam 502 kişiye anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS16.0 ile (Cronbach Alpha iç tutarlık testi, varyans analizi (One Way Anova), t-testi

(independent samples t-test), Spearman Korelasyon) gibi bazı istatistiksel analizlere tabi tutularak elde edilen sonuçlar yorumlanmaya çalışılmıştır.

Çalışma teorik ve pratik iki ana kısımdan oluşmaktadır. Birinci/teorik bölümde gençliğin psiko-sosyal açıdan genel durumuna kısaca yer verilmiştir. İkinci/teorik bölümde ise Kırgızistan'da geçmişten günümüze genel dini durum ele alınmıştır. Çalışmanın pratik kısmını oluşturan üçüncü ve dördüncü bölümlerde ise anketten elde edilen verilere ilişkin değerlendirmelere yer verilmiştir.

Araştırma neticesinde özet olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır. Günümüz Kırgızistan'ında üniversite gençliğinin dine yöneliminde açık bir artış gözlemlenmektedir. Bu yönde örneğin öğrencilerin 5 puan üzerinden ortalama dindarlık puanı yaklaşık 3,99'dur. Dini itikat ve ibadet ya da teorik ve pratik diye iki ana boyuta ayırarak ifade edecek olursak, gençlerin büyük çoğunluğunun itikadi puanlarının ameli puanlardan daha yüksek çıktığı tespit edilmiştir. Gençlerin dini inanç, ibadet ve tutumlarını etkileyen en önemli faktörler, cinsiyet, mezun olunan lise türü ve yerleşim birimi olarak ortaya çıkmıştır. Örneğin erkek öğrenciler kitabi dindarlık açısından; kız öğrenciler ise popüler dindarlık bakımından daha yüksek puana sahiptir. Normal lise mezunları diğer lise mezunlarına nazaran daha yüksek dindarlık puanı almışlardır. Kırsal kesimde oturanlar da kent merkezinde oturanlara göre daha yüksek dindarlık puanına sahip olmuşlardır. Bu istatistiksel sonuçlar önceki benzer çalışmaların vardığı genel neticelerle uyumludur.

Anahtar Kelimeler: Din, Gençlik, Üniversite Gençliği, Dindarlık, Dini İnanç, Dini Tutum, Dini Davranış, Gençlik ve Din.

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Даярдаган	: Ай-Пери ЭРКИНБЕКОВА
Университет	: Кыргыз-Түрк “Манас” Университети
Багыты	: Теология (Ислам таануу)
Иштин сыпаты	: Магистирдик диссертация
Беттердин саны	: XX+116
Бүтүрүү датасы	: 21 /06 /2019
Илимий жетекчи	: Проф. Док. Осман Ейүпоглу

ДИН ЖАНА ЖАШТАР: СТУДЕНТТЕРДИН ДИНГЕ БОЛГОН КӨЗКАРАШТАРЫ (БИШКЕК ШААРЫНЫН МИСАЛЫНДА)

Бүгүнкү күнгө чейин кылынган илимий изилдөөлөрдүн жыйынтыктарына ылайык Кыргызстанда динге берилген адамдардын саны жыл өткөн сайын өсүүдө. Динге берилгендик акыркы жылдарда өзгөчө жаштар арасында байкалат.

Ар бир коомдун келечегинин түзүлүшүндө жогорку окуу жайда окуган жаштардын орду чоң. Ошондон улам, ар бир коом жогорку билим алып жаткан жаштарды мыкты деңгээлде өнүктүрүү үчүн замандын талабына ылайык билим берүүгө аракет кылат. Бул нерсе динге да тиешелүү. Жаштарга туура, сапаттуу диний билим берилүүсү зарыл. Жаштарга туура билим берүү үчүн биринчи кезекте алардын дин жаатында деңгээлин аныктап алыш зарыл болот.

Бул изилдөөдө Кыргызстанда жогорку окуу жайларда окуган студенттердин динге болгон мамилеси жана студенттердин диний ишеним, ибадат жана диний көз караштарына кайсыл факторлор таасир берээри социологиялык өңүттөн анализ кылынды. Изилдөөнүн алкагында Бишкек шаарында жайгашкан Кыргыз-Түрк “Манас” университети менен Ишеналы Арабаев атындагы мамлекеттик университетинде окуган 502 студентке анкета жүргүзүлдү.

Алынган маалыматтар SPSS 16.0 программасында Cronbach Alpha тести, One Way Anova тести, t-testi жана Spearman Correlation сыяктуу статистикалык анализдердин жардамы менен интерпретацияланды.

Илимий иш теориялык жана практикалык эки негизги бөлүктөн турат. Биринчи/теориялык бөлүмдө жаштардын негизги психо-социалдык өзгөчөлүктөрү тууралуу маалымат берилген. Экинчи/теориялык бөлүмдө Кыргызстандагы илгертен азыркы учурга чейин жалпы диний абал кыскача баяндалат. Үчүнчү жана төртүнчү бөлүмдөр изилдөөнүн практикалык бөлүгүн түзөт. Бул бөлүмдөрдө анкеталардан алынган маалыматтардын анализине жана интерпретациясына орун берилген.

Изилдөөнүн натыйжасында төмөнкүдөй жыйынтыктар чыкты. Студенттердин динге берилүүсү 5 балл менен өлчөгөндө 3,99 балды түзүүдө. Эгерде динчилдикти диний ишеним жана ибадатка бөлүп карай турган болсок, башкача айтканда диндин теориялык жана практикалык багытын айырмаласак, анда жаштардын диний ишенимдери ибадаттарына караганда жогору болгондугу аныкталды. Башкача айтканда жаштар ибадат эмес ишеним жактан дагы да диндар экен. Жаштардын диний ишеним, ибадат жана көз карашынына таасир берүүчү эң негизги фактор болуп студенттердин жынысы, аяктаган орто мектеби, жашаган жери (айыл, шаар, шаарча) болуп чыкты. Мисалы, салтуу диний ишеним боюнча эркектер кыздарга караганда диндар, кыздар болсо элдик ишенимдерге эркектерге караганда көбүрөөк ишенери маалым болду. Орто мектептип бүтүрүүчүлөрү гимназия/лицей бүтүрүүчүлөрүнө караганда дагы да диндар болуп чыкты. Айыл жергесинде жашагандар шаардын тургундарына караганда диндар деген жыйынтыктарды алдык. Бул статистикалык жыйынтыктар буга чейинки ушул сыяктуу изилдөөлөрдүн корутундуларына шайкеш келет.

Түйүндүү сөздөр: Дин, Жаштар, Университетте окуган жаштар, Диндардык, Диний ишеним, Диний көз караш, Диний жүрүм-турум, Жаштар жана Дин

АБСТРАКТ

Автор : Ай-Пери ЭРКИНБЕКОВА
Университет : Кыргызско-Турецкий университет “Манас”
Направление : Теология (Исламоведение)
Тип диссертации : Магистерская диссертация
Количество страниц : XX+116
Дата выпуска : 21 /06 /2019
Научный руководитель : Проф. Док. Осман Ейүпоглу

РЕЛИГИЯ И МОЛОДЕЖЬ: ВЗГЛЯДЫ И ОТНОШЕНИЕ К РЕЛИГИИ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ (НА ПРИМЕРЕ ГОРОДА БИШКЕК)

По результатам научных исследований: в Кыргызстане после приобретения независимости, уровень религиозности населения растет с каждым годом и этот процесс наблюдается особенно среди молодежи.

Молодежь играет важную роль в строении будущего любого общества. По этой причине каждое общество старается дать качественное образование студентам. Так как религия не маловажный аспект нашей жизни, то соответственно и с точки зрения религии молодежи необходимо получить качественное религиозное образование. А для этого сначала нужно определить уровень знаний, уровень религиозности молодежи чтобы в дальнейшем выработать правильную программу обучения.

В данном социологическом исследовании проанализировано отношение студенческой молодежи к религии, а также основные факторы, влияющие на их религиозные верования, поклонения и религиозные убеждения. В рамках данного исследования было проведено анкетирование среди студентов Кыргызско-Турецкого университета “Манас” и Кыргызского Государственного Университета имени Ишеналы Арабаева. В анкетировании участвовало 502 человека. Полученные данные были обработаны при помощи программы SPSS 16.0, по средствам таких статистических анализов как: тест на надежность (Cronbach

Alpha,) однофакторный дисперсионный анализ (One Way Anova)сравнение средних двух независимых выборок (t-test), ранговая корреляция по Спирману (Spearman Korelasyon).

Исследование состоит из двух основных теоритических и практических частей. В первом/теоретическом разделе кратко описываются основные психосоциальные особенности молодежи. В третьей и четвертых разделах, которые составляют практическую часть исследования, включены анализ и интерпритирование данных, полученных в результате опроса.

В итоге исследования сделаны следующие выводы. Наблюдается рост уровня религиозности молодежи Кыргызстана. Если оценивать по пяти бальной шкале, то уровень религиозности молодежи на сегодняшний день составляет 3,99 баллов. Это расценивается как довольно высокий балл. Рассматривая религиозность с точки зрения верования и поклонения, было установлено, что уровень верования молодежи наиболее высока чем уровень поклонения. Наиболее важными факторами, влияющими на религиозные верования, поклонения и религиозные убеждения молодежи являются пол, тип средней школы, которую он закончил и место жительства (город, поселок, городок).Например студенты мужского пола более религиозны в плане традиционного верования нежели девушки, а девушки верят в народные верования больше чем парни. Выпускники средних школ более религиозны чем выпускники гимназий и лицеев. Жители сельской местности имеют более высокую степень религиозности, чем жители города. Полученные статистические результаты в рамках этого исследования не противоречат с результатами предыдущих аналогичных исследований.

Ключевые слова:Религия, Молодежь, Университетская Молодежь, Религиозность, Религиозное верование, Религиозное убеждение, Религиозное отношение, Молодежь и Религия.

ABSTRACT

Prepared by : Ai-Peri Erkinbekova
University : Kyrgyz-Turkish Manas University
Department : Islamic Studies
Degree of The Work : Master's thesis
Number of Pages :XX+116
Finished Date : 21 /06 /2019
Supervisor : Prof. Dr. Osman EYUPOGLU

RELIGION AND YOUTH: OVERVIEWS OF UNIVERSITY STUDENTS TOWARDS RELIGION (AN EXAMPLE OF BISHKEK CITY)

Some researchs show an increase of religiosity in Kyrgyzstan after Independence. In this sense, it is stated that more attention needs to be paid to youth.

The importance of the university students in establishing the future of each community is great. Therefore, every society tries to provide education in accordance with the needs of the time in order to educate the students worthily. Therefore, it is an inevitable necessity for young people to receive an adequate religious education. In this situation, first of all it is necessary to determine the current situation in this matter; that is, it is necessary to determine, what young people know and what they do not know about religion.

Therefore, in this study, the attitude of university students towards religion in Kyrgyzstan and the extent of factors influencing religious beliefs, worship and attitudes were analyzed from a sociological perspective. In this regard, the students of Kyrgyz-Turkish Manas University and Arabayev University in Bishkek city were taken as samples and 502 students were surveyed. The results were analyzed using SPSS 16.0 (Cronbach Alpha internal consistency test, variance analysis (one way ANOVA), t-test (independent samples t-test), Spearman correlation).

The study consists of two main parts; theoretical and practical. In the first theoretical part, the general status of youth in psycho-social terms is briefly analysed. In the second theoretical part, the general religious situation in Kyrgyzstan from past to present has been discussed. In the third and fourth chapters, which constitute the practical part of the study, there are evaluations of the data obtained from the survey.

As a result of the research, the following results were summarized. In today's Kyrgyzstan, there is a clear increase in the tendency of university youth towards religion. In this regard, for example, students have an average religiosity score of 3.99 out of 5 points. In terms of religious beliefs and worships or theoretical and practical religiosity, it has been determined, that the majority of the young people have higher scores in religious beliefs than in worships. The most important factors effecting religious beliefs, worship and attitudes of young people are gender, type of high school they graduated from and place of residence. For example, male students have a higher point in terms of normative religiosity; and female students have a higher point in terms of popular religiosity. Normal high school graduates received higher religious scores than other high school graduates. Those, who live in rural areas also, have higher religious scores than those who live in city. These statistical results comply with the general results of similar studies.

Keywords: Religion, Youth, University Youth, Religiosity, Religious Beliefs, Religious Attitudes, Religious Behavior, Youth and Religion.